

Investigativní žurnalistika

KMSŽ FSS

Podzimní semestr 2018

Kapacita předmětu:

2 týmy po max. 5 členech

Prerekvizita:

Úvod do zpravodajství

Povinně volitelný předmět, 4 kredity

Organizace předmětu:

Každý tým má na starosti mentor, zkušený novinář, který studenty provází celý semestr a radí jim tak, aby byli schopní samostatně vytvořit žurnalistický text na téma, které si po poradě s mentorem vyberou. Text je v rozsahu 7-10 tisíc znaků vč. mezer, plus autorské fotografie a infografika.

Předmět začíná úvodní sérií přednášek investigativních novinářů z ČR a SR (příp. zahraničí – v jednání, např. ve spolupráci s NFNZ).

Součástí předmětu je vytvoření motivačního dopisu přihlášenými studenty – proč chtějí absolvovat zrovna tento předmět, proč si jej vybrali a jaké téma investig. textu navrhnou.

Tým se schází min. 1x týdně na pracovní poradě, min. 1x za 2 týdny na redakční poradě s mentorem, s nímž komunikuje průběžně i mezi schůzkami.

Po úvodní sérii přednášek mají týmy týden na to, aby se sešly s mentorem a definitivně se rozhodly jaké téma budou zpracovávat.

V každém týmu je jedna osoba, která působí jako koordinátor komunikace s mentorem (obdoba šéfredaktora).

Výsledné práce se zveřejní na webu munimedia.cz, v sekci Investigativní žurnalistika.

Požadavky na ukončení předmětu:

Práce během semestru musí obsahovat: rozsáhlé rešerše z otevřených zdrojů, osobní schůzky se zainteresovanými osobami, kterých se téma týká, využití infozákona apod. Výsledný text odevzdávají studenti během zkouškového období, zkouška je formou kolokvia (společné skupinové diskuze). Dva až tři týdny před zkouškou týmy odevzdají text mentorovi k připomínkování, pak mají čas na zapracování připomínek mentora. Následuje zveřejnění na cvičném webu munimedia.cz.

Cíl předmětu:

Studenti získají základní znalosti a dovednosti potřebné pro práci investigativního novináře, které jim výrazně pomohou v žurnalistické praxi. Získají základní přehled o problematice investigativní žurnalistiky, naučí se spolupracovat v týmu, pracovat s velkým množstvím informací, dělat rozsáhlé rešerše, třídit fakta, dávat je do souvislostí, rozeznat která jsou pro podstatu věci důležitá, ověřovat informace, používat veřejné informační databáze, podávat žádosti o informace podle zákona č. 106/1999 Sb. O svobodném přístupu k informacím. Dále pak se naučí efektivně komunikovat s úřady,

institucemi či politiky. Získají také schopnost napsat delší strukturovaný zpravodajský text. K tomu jim kromě zkušeného mentora pomohou i úvodní přednášky expertů.

Struktura předmětu:

Zápis 1.–17. 9.

Výuka od 17. 9. (prvních pět setkání přednášky expertů: 17. 9., 24. 9., 1. 10., 8. 10., 15. 10.)

Během semestru samostatná práce pod vedením mentora.

Mezi první a druhou přednáškou studenti vytvoří motivační dopis, v němž popíší proč chtějí absolvovat zrovna tento předmět, proč si jej vybrali a jaké téma textu navrhnou.

Dále pak aby se ve stejném termínu propojili s pomocí vedoucího předmětu a mentora do týmů.

Konec výuky 17. 12.

Předtermín odevzdání textu mentorovi k připomínkování 7. 1.

Konečný termín odevzdání závěrečné práce 21. 1.

Zkouškové období: společná závěrečná prezentace týmů na kolokviu + publikace prací na webu munimedia.cz.

Blok expertů:

(prvních pět setkání)

1. Pavla Holcová (investigace.cz), Jana Ustohalová

Offshorové společnosti, internetová bezpečnost – jakou stopu za sebou zanecháváme my i ostatní a jak ji omezit.

Mind maps – aneb jak zpracovat velké množství informací abychom se v nich neutopili, hlava je nejmíň spolehlivé úložiště dat, jak organizovat poznámky, dokumenty, nahrávky, kontakty a jak odlišit důležité informace od nedůležitých. Jak naplánovat práci od hypotézy přes seznamy zdrojů a lidí až po analýzu rizik.

2. Jindřich Šídlo (Seznam Zprávy)

Novinářská etika a dilemata, střet zájmů, jak by se měl novinář profesionalizovat, na co si dát pozor a na co rovnou zapomenout. Jak neohrozit svůj zdroj nebo objekt svého psaní, jak psát o majiteli novin, vztahy zpravodajství a inzertního oddělení. Utajované zdroje, jak se nestát jejich zajatcem nebo přímo nevědomým spolupracovníkem tajné služby. Sociální média v práci novináře.

3. Jan Cibulka (irozhlaz.cz)

Datová žurnalistika, otevřené zdroje a databáze, jejich používání, jak mi může jako novináři pomoci infozákon 106, jak podávat žádosti, jaké mám možnosti. Nástroje pro vyhledávání.

4. Markéta Dobiášová (Reportéři ČT)

Základem novinářské profese je rozhovor, zároveň je to nejtěžší žánr. Jak vést dobrý rozhovor, jaké jsou druhy rozhovorů. Jak se na rozhovor připravit, jakou taktiku použít, způsoby a triky moderátorů i respondentů. Praktická ukázka aneb jak je těžké rozmluvit respondenta, odhalit manipulaci, jak se jí bránit, jak získat co nejvíce informací, kdy se vyplatí riskovat a neporušit při tom novinářskou etiku.

5. Marek Vagovič (aktuality.sk), Zuzana Petková (Týdeník Trend.sk)

Hledání témat a jejich prosazování na poradě, výstavba textu, ověřování informací z hlediska editora, nejčastější chyby, jak ze změní faktů vydolovat příběh, práce s konkrétními tématy jednotlivých týmů.

Literatura:

Aucoin, James, 2005. The Evolution of American Investigative Journalism. Columbia: University of Missouri Press, ISBN: 978-0-8262-1615-1

Berry, Stephen J., 2008. Watchdog Journalism: The Art of Investigative Reporting. USA: Oxford University Press, ISBN: 9780195374025

Houston, Brant, 2002. Investigative Reporter's Handbook: A Guide to Documents, Databases and Techniques. Boston: Bedford/St. Martin's, ISBN: 978-0312589974

Bernstein, Carl – Woodward, Bob, 2002. Všichni prezidentovi muži. Praha: BB art. ISBN: 80-7257-884-7

Obermaier, Frederik – Obermayer, Bastian, 2017. Panama Papers. Brno: Host. ISBN: 978-80-7577-142-1

Vagovič, Marek, 2016. Vlastnou hlavou. Bratislava: Premedia. ISBN: 9788081594410

Kundra, Ondřej, 2016. Putinovi agenti. Praha: BizBooks. ISBN: 978-80-265-0455-9

Politkovská, Anna, 2007. Ruský deník. Brno: Jota. ISBN: 978-80-7217-471-3

Slonková, Sabina – Kubík, Jiří, 2001. Tíha olova: A co jsme do novin nepsali. Praha: Pragma. ISBN: 80-7205-852-5

Saviano, Roberto, 2008. Gomora. Praha: Paseka. ISBN: 978-80-7185-918-5

Lee Myers, Steven, 2016. Nový car: Vzestup a vláda Vladimira Putina. Praha: Argo. ISBN: 9788025717523

Kedroň, Radek, 2015. Operace Rath. Praha: Vyšehrad. ISBN: 978-80-7429-600-0

Vražda, Daniel, 2017. Kotleba. Bratislava: N Press. ISBN: 9788097239428

Benešová, Michala – Rusin Dybalska, Renata – Zakopalová, Lucie, 2016. Fenomén: Polská literární reportáž. Praha: Karolinum. ISBN: 978-80-246-3282-7

Další doporučené zdroje:

Web ČCPIŽ – investigace.cz

Jaroslav Kmenta: Kmotr Mrázek, Padrino Krejčíř, Boss Babiš

Poslední text Jána Kuciaka na aktuality.sk,

<https://www.aktuality.sk/clanok/568007/talianska-mafia-na-slovensku-jej-chapadla-siahaju-aj-do-politiky/>

Časopisy Respekt, Reportér, pořad Reportéři ČT.

Laureáti Novinářské ceny v ČR a SR, kategorie Nejlepší analyticko-investigativní příspěvek. <http://www.novinarskacena.cz/dlazdice/sin-slavy/>
e-kniha Informací proti korupci, Otevřená společnost 2016, Hlídací pes a kol.
file:///C:/Users/Jana/Downloads/informaciprotikorupci_1str.pdf
Kmenta.cz – Investigativní žurnalistika v ČR